

PLESATI SKOZI KONEC SVETA 🎧

Recenzija predstave *Tri četrt človeka* Kristine Aleksove

Vir: Via Negativa | Foto: Marcandrea | predstava Kristine Aleksove - *Tri četrt človeka*

Pred leti, ko sem še prisegala na abonmaje največjih slovenskih gledališč, je v temni tišini pred začetkom predstave starejša gospa svoji kolegici prišepnila »Upam, da tokrat ne bo nagcev«. Stavek se je zasiljal v spomin bolj od odrskega dela, ki mu je sledil. Povsem neolepšano je začrtal problem, ki ga imajo mnoge sodobne predstave z rabo golote. Z njo nemalokrat skorajda razmetavajo, brez da bi jo osmišljale, kot bi z nabito pištolo grozil in opletal nekdo, ki je ne zna uporabljati. Spet drugič je golota tam samo kot osebni izziv za performerja, brez razumevanja in uporabe njenega učinka na publiko. Kakšna potrata tako močne uprizoritvene tehnike! In kako lepo torej, da performans **Kristine Aleksove *Tri četrt človeka***, ki smo ga lahko doživeli na letošnjem **Mestu žensk**, odlično prikaže, kako lahko golota učinkuje namensko in premišljeno.

Na sedeže, ki na dveh straneh obkrožajo oder **Španskih borcev**, se prerinemo mimo hodnika osmih skoraj golih teles, ki spominjajo na performans **Marine Abramović** in **Ulaya** po imenu ***Imponderabilia***, kjer sta umetnika gola stala obrnjena drug proti drugemu pod podbojem vrat, tako da so se obiskovalci morali zriniti mimo njiju. V tipični slovenski maniri se del publike soočenju vljudno izogne in pot ubere okoli, čeprav se morajo za to prerivati mimo zaves. Ostali smo za nekaj trenutkov potisnjeni v osebni prostor neznancev, razgaljenih vse do spodnjih gat, nogavic in čevljev, kar je, kot se izkaže, odličen nastavek za vse sledeče dogajanje.

Ko se posedemo, se nekje oglasi nad nami zvočna podlaga, ki sestoji iz zvokov dihanja in utripanja srca. Plesalci, ki v enakospolnih parih strmijo drug v drugega, dihajo usklajeno z zvočno podlago. Intima je oprijemljiva. Prostor se zdi manjši, performerji bližje in bolj poznani. Golota in zvočna kulisa sodelujeta in se podpirata.

Potem se performerji ob skopih, a večjezičnih navodilih raztelešenega glasu, ki zvenijo kot ukazi – »arms«, »glava« – poprimejo v klasično držo plesov v paru in začnejo poplesovati na šumenje, ki zveni kot radio med frekvencami in piskanje naprave za merjenje utripa. Dunajski valček, skoraj povsem usklajen, izveden formalno, z ravnimi linijami in resnimi izrazi. Dunajski valček kot najbolj kanonski od zahodnega kanona, historični ponos kolonialne evropske trdnjave.

Tako se začne vzpostavljati kontrast med izrazito klasično formo in njeno sodobno iteracijo. Nenazadnje so naši zelo spodobni, beli, tradicionalno privlačni plesalci, ki izvajajo najspodobnejšega med spodobnimi plesi, prav nespodobno goli. Med zobe stisnejo vrtnice, a tako, da vanje zobe zasadita oba plesalca v paru. Pari so istospolni, en moški in trije ženski pari.

Rutino lomijo tudi izstopanja iz vzroca – vsake toliko se iz črte ali diagonale namreč odcepi posamezni plesalec ali plesalka, ki izvede individualno točko; naj bo to poplesovanje z majhnim, šumečim radijem na glavi, ali pa hiphop točka, ki jo ovira to, da si je plesalka slekla gate in se zdaj napol zakriva z eno roko. Ti lomi in izstopanja preizprašujejo odnos med skupnostjo in individuumom, a ob tem ne ponujajo enoznačnih odgovorov, na primer skupnost kot podrejanje in individualizem kot svoboda, saj se zdijo performerji v obeh situacijah enako resni in predani svoji nalogi.

Tako se cikel nadaljuje, ponavljajoče, preprosto, elegantno usklajeno. Vsake toliko se prelomi in potem popravi nazaj. Šumečo glasbo prekine mednarodni telefonski klic, v katerem en pomembnejši drugega obvesti, da je njihov komandant izgubil pamet in nad državo, kamor kliče, poslal letala, ki jo bodo bombardirala. Tako šokantno novico telefonski klic uprizori kot rahlo nejevoljno dreganje med kolegoma, ki so jima smrti civilistov preprosta nevšečnost.

Pred nami je torej plešoče ljudstvo, družbeni red, ki se ves čas po malem lomi in sestavlja nazaj. In v namišljenem zraku nad njimi, nekje visoko, so letala z bombami, ki se neusmiljeno približujejo. In ljudje plešejo dalje, nevedoč.

Kot meta komentar sestavin predstave plesalci nato vzkliknejo »Rekviziti!« in na oder prinesejo vrečo različnih predmetov, ki jo nekaj časa med plesom med telesoma stiskata in nosita dva plesalca. Nato iz nje kot smeti stresejo okrasni papir, škatlo, plastične lističe in evropsko zastavo. Vse konča na tleh, kot da so rekviziti prišli na sceno predvsem zato, da so v nekaj sekundah oddelali svojo funkcijo in so sedaj lahko pozabljeni, kot da je vloga »evropske trdnjave« predvsem to, da se na njeni zastavi lahko kdo skoraj spotakne. Spet tvorijo linijo in se na zvoke razbijanja stekla in bobnov začnejo sukati okoli nesrečnega kupčka rekvizitov na tleh. Napetost v zraku raste; zdi se, da ta družbeni prelom ni enako lahkotno popravljiv. Drug drugemu vsake toliko v pozicijo popravijo utrujen komolec ali naklon glave, stražijo drug drugega, da ne bi odstopali.

V dveh koncentričnih krogih poplesujejo vse bolj intenzivno, opazujemo ritualni ples okoli ognja, okoli smeti, ostankov zahodne civilizacije, potrošništva. Na sredi poleg ostale plastike ležijo GUCCI škatla, zastava Evropske unije in varnostni trak. Občutek imamo, da je glasba vse hitrejša, čeprav osnovni ritem ostaja enak. Tako lahko napetost narašča v nedogled. Prepad se zdi takoj za vogalom, plešejo skozi konec sveta, skozi razpad sistema.

Bombe so prispele, časa je zmanjkalo. Plesalci popadajo po tleh. Tišina je. In potem zvoki gozda, ptičje čivkanje. Telesa na tleh se počasi zibajo, lezejo v nove vzorce, iščejo stare soodvisnosti. Pari se naslanjajo drug na drugega, da se lahko počasi pobirajo. V daljavi pa se sliši udušen zvok siren, padlega drevesa. Opazujemo ponovno metamorfozo. Dan po koncu sveta.

Ko prilezejo do kolen, spet zaplešejo v parih, potem pa začnejo postopno odhajati. Kar boli, ko se zapuščajo. Bolj sentimentalne med nami so ravno zazibali v postapokaliptično romantičnost bližine, zdaj pa jo prostovoljno lomijo. En ženski par ostaja. »I'm not leaving you«, pravi ena drugi in potem odštevata. Deset. Devet. Osem. Pri sedem jo zapusti in za njo ostane samota. Morda čisto pravi konec sveta, ki so ga prihranili za konec.